

[Niclasen.]

der er siden da foretaget Udskiftning i enkelte Bygder, men den har været saa bekostelig, at den foreløbig er indstillet. Lagtinget agter nu at ansætte en Udskiftningsformand, der kan forestaa et Udskiftningsarbejde inden for de økonomiske Rammer, man kan magte.

Jeg skal herefter gaa over til at give en kort orienterende Oversigt angaaende Jordens Udbytte. Efter en Udregning foretaget for nogle Aar siden udgør Græsmarksarealerne paa Færøerne ca. 82 pCt., Korn — og der er saa at sige kun Tale om Byg — ca. 2 pCt., Kartofler ca. 10 pCt., Roer og Grønsager ca. 6 pCt. Det vil heraf ses, at Græsdyrkingen er den langt overvejende paa Færøerne.

Der har været indført for ca. 100 000 Kr. Kartofler aarlig, men i den senere Tid er der dyrket mange Kartofler paa Færøerne, og den Tid er sikkert ikke fjern, da Øerne kan forsyne sig selv med Kartofler. Korn dyrkingen derimod er gaaet meget stærkt tilbage. Der dyrkes hovedsagelig seksradet Byg, det saakaldte færøske Korn, der efter paafølgende Tørring bruges til Brød. Der er paa Færøerne ret gode Betingelser for Dyrkning af Grønsager, og man maa haabe og vente, at denne Dyrkning vil gaa frem, thi der er ikke Tvivl om, at den kan faa meget stor Betydning for Øernes Befolkning.

Den færøske Landbrugskonsulent anslaaer det aarlige Udbytte af Landbruget paa Færøerne til op imod 1½ Mill. Kr., der fordeles sig saaledes: Slagtefaar og Uld: 570 000 Kr., Kartofler, Roer og Grønsager: 245 000 Kr., Mælk og Salg af Køer og Hornkvæg: 440 000 Kr., Salg af Heste: 9 000 Kr., Salg af Æg: 125 000 Kr., Salg af Gæs: 20 000 Kr., Søfugle og andre: 18 000 Kr. Det udgør i alt 1 427 000 Kr. Der findes for Tiden paa Færøerne ca. 3 000 Malkekøer, og Faarebestanden ligger omkring 80 000 Stkr. Der udføres kun Uld i raa eller forarbejdet Stand, derimod ikke Kød.

Jeg skal derefter gaa over til at give en Oversigt over Opdyrkingen paa Færøerne. Ifølge den gamle Samfundsordning paa Færøerne var det udelukkende den besiddende Klasse, der havde Afgørelsen af de forskellige Jordspørgsmaal i sin Haand, og ved at gennemlæse f. Eks. Loven af 1298, som jeg allerede et Par Gange har omtalt, faar man et godt Indtryk af, hvorledes Grundlaget for det færøske Bondesamfund var i de Tider. Det samlede Befolkningstal var ikke stort, ca. 4 000—5 000 Mennesker, og Landbrug og Faareavl var de bærende

Erhverv. Jeg skal ikke her komme ind paa en detailleret Udredning af denne gamle Samfundsordning. Den kan, som sagt, have haft sine gode Sider, men at den ogsaa har haft sine meget uheldige Sider for de besiddelsesløse, er givet, og det haves der adskillige Eksempler paa. Det kan i det hele taget ikke føre til noget, at vi i Nutiden fordyber os i, hvad der er sket for Aarhundreder siden; det maa vi overlade til Historiens Dom og i Stedet for beskæftige os med de Forhold og Problemer, der er fremme i vor Tid.

Efterhaanden som Befolkningstallet steg paa Færøerne, blev de besiddelsesløses Antal større og større, og der udfoldedes af frisindede og fremskridtsvenlige Mænd store Bestræbelser for at skaffe Jord til Opdyrkning til denne Samfundsklasse. Ved Lov af 9. Januar 1863 bestemtes det, at de af Fæstegaarden Husagaard ved Thorshavn udlejede Trøarealer kan overgaa til Selvejendom paa nærmere fastsatte Betingelser. I 1876 bemyndigedes Justitsministeren til at overlade Arealer af samme Fæstegaards Udmark til Opdyrkning, men det er særlig Loven af 13. April 1894, den saakaldte Trølov, der har været af meget stor Betydning for Opdyrkingen paa Færøerne. Det var en for sin Tid meget demokratisk Lov. Der kan efter denne Lov afhændes Arealer af Fæstegodsets Udmark til besiddelsesløse, og disse Arealer kan overdrages til Selvejendom for en Pris af 50 Kr. pr. Helaars Kofoder. Det vil maaske i denne Forbindelse være nødvendigt at komme ind paa en nærmere Udredning af, hvad Betegnelsen Kofoder betyder; det vil sige et Areal, der kan give Sommer- og Vinterfoder til en Ko. Størrelsen af et Kofoder kan ansættes til fra lidt under til noget over 1 ha, undertiden op til 1½ ha, naar det er Jord af mindre god Beskaffenhed, der er Tale om. Besidderne af denne Jord, de saakaldte Trømænd, som jeg allerede har omtalt et Par Gange i min Tale, har ikke nogen Ret til den øvrige Udmark eller til de til denne knyttede Retigheder.

Jorden paa Færøerne kan, som det utvivlsomt vil være ærede Medlemmer bekendt, ikke i Frugtbarhed sammenlignes med Jorden hernede, og da en færøsk Trømand som Regel kun har Raad til at dyrke Jorden i sin Fritid, eller naar han intet andet Arbejde eller ingen anden lønnende Beskæftigelse har, tager Opdyrkingen af et Kofoder som Regel mange Aar, ja, ofte en Mands hele Levetid, saa at Frufterne af det Arbejde, han i sit Ansigts Sved har nedlagt i den karrige Jord, ofte om Aftenen efter en